

Oblastní muzeum v Děčíně, p. o. a Schloss Weesenstein, Staatliche Schlösser, Burgen und Gärten Sachsen gGmbH (SBG) Schloss zvou na konferenci

Dětství jako sociální a kulturně historický fenomén.

Děčín, 22. – 23. října 2026

Moderní představa dítěte jako chráněné, nevinné bytosti s vlastním světem odlišným od světa dospělých – která je dnes chápána jako samozřejmost – je ve skutečnosti relativně nový fenomén spjatý s vývojem společnosti, vzestupem institucionalizované výchovy a proměnami rodinného života od 18. století dodnes. Modernizační procesy s ekonomickými, sociálními a demografickými změnami redefinovaly rodinu a rodinné vztahy. Nukleární rodina umožnila více se zaměřit na dítě, k němuž začaly směřovat ze strany rodičů citové a materiální investice. Jako vklad do budoucnosti jej začal chápat i stát.

Zvláště 19. a 20. století – období zásadních modernizačních procesů, růstu byrokratického státu, rozvoje školství, zdravotnictví a sociální politiky – představují éru, v níž se dětství stává centrálním tématem odborného zájmu i veřejné diskuse. Stát i společnost si dítě postupně „přivlastňují“ jako objekt péče, kontroly i investic, zatímco rodina zůstává místem, kde se odehrává každodenní praxe výchovy, socializace a formování identity.

Východiskem etablování **dějin dětství** jako samostatné badatelské oblasti byla zároveň kontroverzní teze Philippa Arièse, podle níž se schopnost vnímat dětství jako specifickou životní fázi objevila v Evropě teprve s nástupem buržoazní společnosti v 17. století. Arièsova interpretace rozdělila odbornou veřejnost na dva proudy: jedni přijali jeho pojetí dítěte jako „malého dospělého“ v předmoderních dobách, zatímco druzí dlouhodobě přinášejí množství

Interreg

Kofinanciert von
der Europäischen Union
Spolufinancováno
Evropskou unií

Sachsen – Tschechien | Česko – Sasko

dokladů o stabilní rodičovské náklonnosti i o schopnosti rozlišovat potřeby jedince v různých fázích života před dosažením dospělosti.

Konference **Dětství jako sociální a kulturně historický fenomén** vítá příspěvky vycházející z obou těchto tradic a usiluje o zdůraznění mnohohrstevnosti, kterou dějiny dětství vykazují v různých časových periodách i kulturních a sociálních kontextech. Klade si za cíl představit dětství jako dynamický a mnohohrstevnatý fenomén kulturních a sociálních dějin. Zároveň usiluje o otevření mezioborové diskuse nad metodami a přístupy k dějinám dětství, nad způsoby interpretace pramenů a nad možnostmi, jak současný stav poznání využít nejen v akademickém prostředí, ale také v muzejní, galerijní a popularizační praxi.

Téma je otevřeno pro historiky, archiváře, muzejníky a odborníky z příbuzných oborů. Časově není období výslovně omezeno – uvítáme příspěvky věnované dětství **od raného novověku až po současnost**.

Organizační tým zve zájemce o aktivní účast k zaslání návrhu příspěvku v podobě anotace v rozsahu max. 1000 znaků a stručného životopisného medailonu. Předpokládaná délka vystoupení je 20 minut. Příspěvky budou publikovány formou elektronické publikace. Jednacímí jazyky budou čeština a němčina. Organizační tým si vyhrazuje právo výběru příspěvku.

Možné tematické okruhy

- proměny rodiny, rodičovství a domácí výchovy
- institucionalizace dětství: škola, zdravotnictví, péče, sociální politika, mládežnické organizace
- dítě jako objekt péče, kontroly, disciplinace
- dětství v kontextu modernizačních procesů 19. a 20. století
- zkušenost dítěte a jeho každodennost
- vizuální a materiální kultura dětství
- prameny a metody výzkumu dějin dětství
- reprezentace dětství v médiích, literatuře, umění a muzeích
- využití dějin dětství v muzejní a galerijní praxi

Formát příspěvků:

- délka vystoupení: 20 minut + diskuse
- doprovodná prezentace (powerpoint) vítána
- konferenční jazyky: čeština, němčina (bude tlumočeno)

Interreg

Kofinanziert von
der Europäischen Union
Spolufinancováno
Evropskou unií

Sachsen – Tschechien | Česko – Sasko

Časový harmonogram:

- 31. 3. 2026 – přihlášení a zaslání anotace
- 15. 4. – posouzení návrhů a vyrozumění o přijetí/nepřijetí příspěvku
- 22. – 23. 10. – konference
- 30. 6. 2027 – odevzdání příspěvků pro publikování

Konference je financována z programu Interreg Česko-Sasko 2021–2027 v rámci českoněmeckého projektu Děťství a výchova u šlechty a měšťanstva v historické perspektivě.

Přednášejícím budou hrazeny náklady na cestu a ubytování v podobě odměny ve výši 3000 Kč.

Přihlášky posílejte, prosím, na emailovou adresu vera.kuklova@muzeumdc.cz

Za organizátory:

Mgr. Marcela Zemanová, PhD. a PhDr. František Šuman

Interreg

Kofinanciert von
der Europäischen Union
Spolufinancováno
Evropskou unií

Sachsen – Tschechien | Česko – Sasko

Interreg

Kofinanziert von
der Europäischen Union
Spolufinancováno
Evropskou unií

Sachsen – Tschechien | Česko – Sasko

Oblastní muzeum Děčín, p. o., und Schloss Weesenstein, Staatliche Schlösser, Burgen und Gärten Sachsen gGmbH (SBG), laden zur Konferenz ein

**„Kindheit als sozial- und kulturhistorisches Phänomen“
Děčín, 22.–23. Oktober 2026**

Die moderne Vorstellung vom Kind als einem behüteten und unschuldigen Wesen mit einer eigenen, vom Erwachsenenleben unterschiedenen Erfahrungswelt – die heute als selbstverständlich gilt – ist in Wirklichkeit ein relativ neues Phänomen. Sie ist eng verbunden mit gesellschaftlichen Entwicklungen, dem Aufstieg institutionalisierter Erziehung sowie dem Wandel des Familienlebens vom 18. Jahrhundert bis in die Gegenwart. Die tiefgreifenden Modernisierungsprozesse und die damit einhergehenden ökonomischen, sozialen und demografischen Veränderungen haben Familie und familiäre Beziehungen neu definiert. Die bürgerliche Kleinfamilie ermöglichte eine stärkere Orientierung am Kind, das zunehmend zum Gegenstand emotionaler und materieller Investitionen wurde. Auch Staat und Gesellschaft begannen, das Kind als Ressource für die Zukunft wahrzunehmen.

Besonders das 19. und 20. Jahrhundert – geprägt von fundamentalen Modernisierungsschüben, dem Ausbau des bürokratischen Staates, der Entwicklung des Schulwesens, der Medizin und der Sozialpolitik – stellt eine Epoche dar, in der Kindheit in den Fokus wissenschaftlicher Aufmerksamkeit und öffentlicher Debatten rückt. Staat und Gesellschaft „eignen“ sich das Kind zunehmend als Objekt der Fürsorge, Kontrolle und Investition an, während die Familie weiterhin der Ort bleibt, an dem sich alltägliche Erziehungspraxis, Sozialisation und Identitätsbildung vollziehen.

Interreg

Kofinanziert von
der Europäischen Union
Spolufinancováno
Evropskou unií

Sachsen – Tschechien | Česko – Sasko

Eine grundlegende Rolle für die Etablierung der **Kindheitsgeschichte** als eigenständiges Forschungsfeld spielte zudem die kontroverse These von Philippe Ariès. Er vertrat die Auffassung, dass das Verständnis, Kindheit als besondere Lebensphase zu verstehen, in Europa erst mit dem Aufstieg der bürgerlichen Gesellschaft im 17. Jahrhundert entstand. Seine Interpretation spaltete die Forschung in zwei Lager: Die einen übernahmen sein Bild vom Kind als „kleinen Erwachsenen“ in der Vormoderne, während die anderen seit Jahrzehnten zahlreiches Quellenmaterial vorlegen, das auf eine stabile elterliche Zuwendung und ein klares Bewusstsein für die altersbedingten Bedürfnisse von Kindern hinweist.

Die Konferenz ***Kindheit als sozial- und kulturhistorisches Phänomen*** lädt Beiträge aus beiden Forschungstraditionen ein und möchte die Vielschichtigkeit hervorheben, die die Geschichte der Kindheit in verschiedenen Zeiträumen sowie kulturellen und sozialen Kontexten kennzeichnet. Ziel ist es zugleich, Kindheit als dynamisches und facettenreiches Phänomen der Kultur – und Sozialgeschichte zu präsentieren und eine interdisziplinäre Diskussion über Methoden, Quellenzugänge und Anwendungsmöglichkeiten des aktuellen Forschungsstandes – auch in musealer, kuratorischer und populärwissenschaftlicher Praxis – zu eröffnen.

Das Thema richtet sich an Historikerinnen, Archivarinnen, Museumsfachleute und Expertinnen verwandter Disziplinen. Eine zeitliche Eingrenzung ist nicht vorgesehen – willkommen sind Beiträge zur Kindheit vom **Beginn der Frühen Neuzeit bis zur Gegenwart**.

Das Organisationsteam lädt Interessierte ein, einen Vorschlag für einen Vortrag in Form eines Abstracts von maximal 1.000 Zeichen sowie eines kurzen biografischen Profils einzureichen. Die Vortragszeit beträgt 20 Minuten. Die Beiträge werden in einer digitalen Publikation veröffentlicht. Konferenzsprachen sind Tschechisch und Deutsch. Die Teilnahme der Vortragenden wird honoriert. Das Organisationsteam behält sich die Auswahl der Beiträge vor.

Mögliche Themenbereiche

- Wandel von Familie, Elternschaft und häuslicher Erziehung
- Institutionalisierung der Kindheit: Schule, Gesundheitswesen, Fürsorge, Sozialpolitik, Jugendorganisationen

Interreg

Kofinanziert von
der Europäischen Union
Spolufinancováno
Evropskou unií

Sachsen – Tschechien | Česko – Sasko

- das Kind als Objekt von Fürsorge, Kontrolle und Disziplinierung
- Kindheit im Kontext der Modernisierungsprozesse des 19. und 20. Jahrhunderts
- kindliche Erfahrung und Alltag
- visuelle und materielle Kultur der Kindheit
- Quellen und Methoden der Kindheitsforschung
- Darstellungen von Kindheit in Medien, Literatur, Kunst und Museen
- Nutzung der Kindheitsgeschichte in musealer und kuratorischer Praxis

Vortragsformat

- Dauer des Vortrags: 20 Minuten + Diskussion
- begleitende Präsentation (PowerPoint) willkommen
- Konferenzsprachen: Tschechisch, Deutsch (mit Dolmetschern)

Zeitplan

- bis 31.03.2026 - Einreichen der Anmeldung und des Abstracts
- bis 15.04.2026 - Begutachtung der Vorschläge und Mitteilung über Annahme/Ablehnung
- 22.–23.10.2026 Konferenz in Děčín
- bis 30.06.2027 Abgabe der Beiträge für die Publikation

Ihre Anmeldung mit Abstract senden Sie bitte per Email an:

vera.kuklova@muzeumdc.cz

Die Konferenz wird im Rahmen des deutsch-tschechischen Projekts *Kindheit und Erziehung im Adel und Bürgertum in historischer Perspektive* aus dem Programm Interreg Tschechien–Sachsen 2021–2027 finanziert.

Den Vortragenden werden die Reise- und Übernachtungskosten bis zu einer Höhe von 3.000 Kč erstattet.

Interreg

Kofinanziert von
der Europäischen Union
Spolufinancováno
Evropskou unií

Sachsen – Tschechien | Česko – Sasko

Im Namen der Organisatoren:

Mgr. Marcela Zemanová, PhD. und PhDr. František Šuman

Interreg

Kofinanziert von
der Europäischen Union
Spolufinancováno
Evropskou unií

Sachsen – Tschechien | Česko – Sasko